

Învățăturile lui Ramana Maharshi

Arthur Osborne

Traducere din limba engleză: Viorica Weissman

**EDITURA MIX
BRAȘOV 2012**

CUPRINS

Prefață	9
Listă de abrevieri	14
1. Teoria de bază	15
Lumea – reală sau iluzie?	19
Natura omului	27
Moartea și reîncarnarea	35
Inima și capul	45
Suferința	51
Păcatul	59
Dumnezeu	63
Religiile	81
2. De la teorie la practică	91
3. Viața în lume	107
4. Guru-ul	129
5. Investigația sinelui	151
6. Alte metode	191
Sat-Sang	195
Controlul respirației	197
Asane	201
Hatha Yoga	202
Privirea intensă a luminii	203

Concentrarea asupra sunetului	203
Concentrarea asupra Inimii și între sprâncene	204
Sahasrara	211
Tăcerea	214
Dieta	215
Celibatul	218
Bhakti	219
Japa	230
Karma Yoga	234
Metodele clasificate	235
7. Țelul	237
Glosar	271

Prefață

Vreme de peste jumătate de secol cât a trăit la Tiruvannamalai, Bhagavan Sri Ramana Maharshi a fost vizitat de un aflux continuu de oameni de pe tot cuprinsul Indiei, cât și de mulți din Occident, în căutare fie de călăuzire spirituală sau alinare în durere, fie doar de experiența prezenței sale. În toți acești ani el a scris foarte puțin, cu toate acestea s-a păstrat un număr de înregistrări ale convorbirilor sale cu vizitatorii, care au fost ulterior publicate de către Ashram-ul său. Acestea sunt, în cea mai mare parte, în formă de jurnal, numai parțial aranjate în funcție de subiect. Scopul prezentei cărți îl constituie alcătuirea unei expuneri generale a învățăturilor lui Maharshi prin selectarea și gruparea de pasaje din aceste convorbiri cât și din scrierile sale (publicate în *The Collected Works of Sri Ramana Maharshi* de Messrs. Rider & Co. în Anglia și de Sri Ramanasramam în India). Comentariile autorului au fost reduse la minimum și au fost tipărite cu litere mai mici pentru a le distinge limpede de propriile cuvinte ale lui Maharshi.

Nu se face nicio distincție între perioadele în care Maharshi a făcut vreuna dintre afirmații, aceasta nefiind necesară, deoarece el nu a fost un filosof care a cercetat un sistem, ci un Om Realizat care a vorbit din cunoaștere directă. Se întâmplă uneori ca cineva care urmează o cale spirituală sau cineva care încă nici măcar nu a început în mod conștient căutarea, să aibă o străfulgerare de Realizare pe durata căreia, pentru o scurtă eternitate, să experimenteze absoluta certitudine a Sinelui său divin, imuabil, universal. O astfel de experiență i s-a întâmplat lui Maharshi pe când era un tânăr de 16 ani. El însuși a descris-o:

Marea schimbare a vieții mele a avut loc cu vreo șase săptămâni înainte să fi părăsit Madurai-ul pentru totdeauna. S-a petrecut pe neașteptate. Stăteam singur într-o cameră la

etajul întâi în casa unchiului meu. Rareori am fost bolnav și nici în acea zi nu era nimic în neregulă cu sănătatea mea, când m-a cuprins deodată o subită și violentă spaimă de moarte. Nu era nimic în starea sănătății mele care să o îndreptățească, și nici eu nu am încercat să o explic sau să descopăr dacă exista vreun motiv real de frică. Am simțit doar că „acum mor” și am început să mă gândesc ce aș putea face în această situație. Nu mi-a trecut prin cap să consult vreun medic, și nici pe vreunul dintre mai vârstnicii ori prietenii mei. Am simțit că trebuia să rezolv problema de unul singur, atunci și acolo.

Șocul spaimei de moarte mi-a îndreptat mintea în interior și mi-am spus mie însumi, mental, fără a fi rostit de fapt cuvintele: „Acum a venit moartea. Ce înseamnă asta? Ce este ceea ce moare? Corpul moare.” Și am dramatizat instantaneu fenomenul morții. M-am întins ținând picioarele rigide înainte ca și cum „rigor mortis” s-ar fi instaurat, imitând un cadavru pentru a da mai multă veridicitate investigației. Mi-am ținut respirația și am strâns puternic buzele astfel ca niciun sunet să nu scape, astfel ca nici „Eu” sau orice alt cuvânt să nu poată fi rostit. „Bine, atunci”, mi-am spus mie însumi, „corpul acesta este mort. Țeapăn, va fi purtat la locul de incinerare, iar acolo ars și redus la cenușă. Dar cu moartea acestui trup, sunt eu mort? Este trupul „Eu”? Corpul e tăcut și inert dar eu simt întreaga forță a personalității mele și până și vocea „Eu”-lui înlăuntrul meu, separat de trup. Eu sunt așadar spirit care transcende corpul. Trupul e cel care moare, dar Spiritul care îl transcende nu poate fi atins de moarte. Înseamnă deci că Eu sunt spiritul nemuritor.” Toate acestea nu au fost simplă gândire seacă; au străbătut prin mine intens ca adevăr viu pe care l-am perceput direct, aproape fără procesul gândirii. „Eu”-l era ceva foarte real, singurul lucru real în starea mea prezentă, și toată activitatea conștientă legată de corpul meu se centrase pe acel „Eu”. Începând

din acel moment, printr-o puternică fascinație, „Eu”-l sau Sinele a focalizat întreaga atenție asupra lui însuși. Spaima de moarte a dispărut odată pentru totdeauna. De atunci încolo absorbția în Sine a continuat fără întrerupere.¹

Ultima frază este și cea mai remarcabilă, deoarece, de regulă, o astfel de experiență trece repede, deși impresia de certitudine pe care o imprimă în minte nu mai este nicicând uitată după aceea. Foarte rare sunt cazurile în care aceasta se instaurează permanent, lăsând un om din acel moment în identitate constantă cu Sinele Universal. Un astfel de om a fost Maharshi.

Curând după ce s-a petrecut această schimbare, tânărul care urma să fie cunoscut mai târziu ca „Maharshi” a părăsit casa părintească în calitate de *sadhu*. Și-a îndreptat pașii spre Tiruvannamalai, orașul de la poalele colinei sfinte Arunachala, unde a și rămas pentru tot restul vieții.

A rămas cufundat o vreme în Beatitudinea Divină, fără să vorbească, abia mâncând, ignorând cu desăvârșire trupul de care nu mai avea nevoie. Cu toate acestea, împrejurul lui s-au strâns, treptat, devoți și, pentru binele lor, a revenit la o viață normală în exterior. Mulți dintre ei, jinduind după instruire, i-au adus cărți rugându-l să li le citească și lămurească, astfel că el a devenit învățat din întâmplare, fără a fi căutat ori prețuit studiul. Învățătura străveche a nondualității pe care și-a însușit-o astfel nu a făcut decât să dea doar o formă realizării lui. A explicat el însuși:

Nu citisem nicio carte exceptând *Periapuranam*, Biblia și fragmente din scrierile poetului sfânt Thayumanavar sau din *Thevaram*. Concepția mea despre *Isvara* era similară aceleia din *Purane*; nu auzisem niciodată de Brahman, *samsara* și așa mai departe. Nu știam încă de existența unei Esențe, sau Real Impersonal, care stă la baza tuturor lucrurilor și că *Isvara* și cu mine eram amândoi identici cu

¹ R.M., pp. 8-10.

această Esență. Am auzit de toate acestea mai târziu, la Tiruvannamalai, pe când ascultam *Ribhu Gita* și alte cărți sfinte, descoperind astfel cum cărțile analizau și dădeau un nume la ceea ce eu simțisem intuitiv, fără analiză ori denumire.²

Poate că ar trebui menționat ceva despre felul lui Maharshi de a răspunde la întrebări. Nu era nimic greoi ori pontifical în asta. Vorbea liber, iar răspunsurile le dădea adesea râzând și cu umor. Dacă interlocutorul nu se declara mulțumit, era liber să obiecteze sau să revină cu întrebări suplimentare. S-a spus că Maharshi învâța în Tăcere, ceea ce nu înseamnă însă că nu dădea explicații verbale, ci numai că acestea nu constituiau învățătura sa esențială. Aceasta era experimentată ca o influență Tăcută în inimă. Puterea prezenței sale era copleșitoare iar frumusețea sa indescritibilă și totuși, în același timp, era din cale afară de simplu, din cale afară de natural, modest, nepretențios, neafectat.

Din motive de uniformitate, persoana care pune întrebările în această carte este numită „D.” care ține loc de „devot”, exceptând cazurile în care este menționat numele sau în care, dintr-un motiv oarecare, cuvântul „devot” nu se folosește.³ Maharshi este numit „B.” care ține loc de Bhagavan, deoarece se obișnuia să i te adresezi la persoana a treia și cu acest apelativ. De fapt, este un cuvânt folosit de obicei cu înțelesul de „Dumnezeu”, însă e de asemenea întrebuițat în acele rare cazuri în care un om este perceput a fi, așa cum s-a exprimat Isus Christos, „Una cu Tatăl”. Este similar cu „Binecuvântatul”, numele lui Buddha așa cum e tradus în engleză în mod obișnuit.

În măsura în care a fost posibil, cuvintele sanscrite au fost evitate, și în general a fost posibil. Aceasta în scopul de a face cartea mai lizibilă și de a evita totodată crearea falsei impresii că obiectivul Realizării Sinelui este vreo știință încâlcită care nu

² R.M., p. 16.

³ Încă două prescurtări frecvent utilizate în text sunt *Î.* pentru întrebare și *V.* care subsituie cuvântul vizitator. (n.t.)

poate fi înțeleasă decât cu o terminologie sanscrită. Este adevărat că există științe spirituale care necesită o terminologie tehnică, însă acestea sunt mult mai indirecte. Adevărul simplu și limpede al nondualității pe care Bhagavan l-a învățat, ca și calea directă a realizării Sinelui pe care a prescris-o, pot fi expuse într-un limbaj simplu, și într-adevăr el însuși a înfățișat-o astfel vizitatorilor occidentali, fără a fi recurs la terminologia sanscrită. În rarele cazuri în care un termen sanscrit a părut necesar sau util în această carte, semnificația sa aproximativă a fost indicată în paranteză, astfel că un glosar nu e necesar.⁴ Se poate remarca de asemenea că termenii în limba engleză – Iluminare, Eliberare și Realizarea Sinelui – au fost cu toții folosiți cu același înțeles, corespunzător cuvintelor sanscrite *Jnana*, *Moksha* și *Mukti*.

În locurile în care engleza sursei citate a părut nepotrivită, aceasta a fost modificată. Ceea ce nu implică infidelitate față de text deoarece răspunsurile au fost date în cea mai mare parte în tamilă sau în alte limbi sud-indiene, și doar mai târziu redate în engleză. Înțelesul nu a fost schimbat.

Arthur Osborne

⁴ Pentru prezenta ediție în limba română, a fost întocmit un glosar cu termenii sanscriți întâlniți în carte. (n.t.)

Listă de abrevieri

T.	<i>Talks with Sri Ramana Maharshi</i>
D.D.	<i>Day by Day with Bhagavan</i> de A. Devaraja Mudaliar (ediția a 5-a, 2002)
M.G.	<i>Maharshi's Gospel</i> (ediția a 12-a, 2000)
S.D.B.	<i>Sat Darshana Bhashya</i> (ediția a 10-a, 2010)
R.M.	<i>Ramana Maharshi and the Path of Self-Knowledge</i> de Arthur Osborne (ediția a 2-a, 2002)
W.	<i>Who am I?</i>
S.E.	<i>Self-Enquiry</i>
S.I.	<i>Spiritual Instruction</i>
E.I.	<i>Essence of Instruction</i>
F.V.	<i>Forty Verses on Reality</i>
F.V.S.	<i>Supplementary Forty Verses</i>

Numerele de referință indică numărul paginii, excepție făcând *Essence of Instruction*, *Forty Verses on Reality* și *Supplementary Forty Verses* în care acestea desemnează numărul strofei, ca și *Talks with Sri Ramana Maharshi* în care este menționat numărul serial al convorbirii. În ceea ce privește *Who Am I?*, *Self-Enquiry* și *Spiritual Instruction*, este specificat numărul întrebării.

1. Teoria de bază

Cititorii cu înclinație înspre filosofie ar putea găsi ciudat faptul că primul capitol al acestui volum este intitulat „Teoria de bază”. Este posibil ca ei să creadă că întreaga lucrare trebuie să fie dedicată teoriei. În realitate, pe Maharshi, ca pe orice maestru spiritual, l-a interesat mai degrabă munca practică de instruire a aspiranților decât expunerea de teorie. Teoria avea importanță, însă numai ca fundament în practica spirituală.

D.: Se spune că Buddha a ignorat întrebările despre Dumnezeu.

B.: Da, și din acest motiv a fost numit agnostic. În realitate, l-a preocupat mai degrabă călăuzirea căutătorului în realizarea Beatitudinii aici și acum decât discuțiile academice despre Dumnezeu și așa mai departe.¹

D.: Este studiul științei, al psihologiei, al fiziologiei etc., de vreun ajutor în obținerea eliberării prin yoga ori în înțelegerea intuitivă a unității Realității?

B.: Foarte puțin. În yoga este nevoie de puțină cunoaștere teoretică ce poate fi găsită în cărți, însă ceea ce e necesar este aplicarea practică. Exemplul personal și instruirea sunt mijloacele cele mai utile. Iar în ceea ce privește înțelegerea intuitivă, o persoană se poate convinge temeinic pe ea însăși de adevărul care e de

¹ M.G., p. 42.

pătruns prin intuiție, de funcția și de natura acestuia, însă intuiția veritabilă este mai degrabă aidoma simțirii și necesită practică și contact personal. Simpla studiere a cărților nu este de vreun mare ajutor. După Realizare, toate încărcăturile intelectuale devin poveri inutile și sunt de aruncat peste bord.²

Preocuparea cu teoria, doctrina sau filosofia poate fi de fapt dăunătoare în măsura în care distrage omul de la adevărata și importanta muncă a efortului spiritual, oferindu-i o alternativă mai ușoară care este doar mentală și care, în consecință, nu poate avea asupra lui niciun impact transformator.

Ce rost are învățătura aceluia care nu caută să descifreze literele destinului (de pe fruntea lor) cercetând: „De unde e nașterea noastră, cei ce cunoaștem literele?” S-au împotmolit la nivelul unui gramofon. Ce altceva sunt ei, O, Arunachala?

Cei salvați sunt mai degrabă cei care nu sunt învățați decât cei al căror ego nu a capitulat, în pofida învățaturii lor. Cei fără de carte sunt salvați de neîndurătoarea gheară a demonului infatuării de sine; sunt salvați de maladia unei miriade de cuvinte și de gânduri involburate; sunt salvați de goana după înavuțire. Este mai mult decât un singur rău de la care sunt salvați.³

În mod similar, nu avea nevoie de discuții teoretice.

Din cauza iluziei născute din ignoranță, oamenii nu reușesc să recunoască și să se mențină în ceea ce este în permanență și pentru fiecare Realitatea inerentă

² T., 28.

³ F.V.S., 35, 36.

care sălășluiește în centrul firesc al Inimii; în schimb, dezbat dacă aceasta există sau nu există, dacă are sau nu are formă, dacă e duală sau nonduală.⁴

Poate apărea ceva independent de ceea ce este etern și perfect? Acest gen de dispută este fără de sfârșit. Nu te angaja în ea. Îndreaptă-ți, în schimb, mintea înăuntru și pune capăt tuturor acestora. Nu se ajunge la nicio finalitate în dispută.⁵

În cele din urmă până și Scripturile devin nefolositoare.

Scripturile slujesc la semnalarea existenței unei Puteri Superioare, sau Sine, indicând totodată căile de realizare a acesteia. Acesta este scopul lor esențial, în rest sunt nefolositoare. Totuși, necesitatea adaptării lor nivelului de dezvoltare al fiecărui căutător, le face voluminoase. Pe măsură ce omul se înalță în scara spirituală, el descoperă că stadiile depășite deja au slujit ca trepte intermediare de trecere spre nivele superioare, culminând în final cu realizarea țelului. Atunci când aceasta se întâmplă, țelul singur rămâne și orice altceva, inclusiv Scripturile, devine inutil.⁶

Este adevărat că uneori el a expus filosofia în toată complexitatea ei, însă numai ca o concesie făcută slăbiciunii acelor „împătimiți de prea multă gândire”, așa cum s-a exprimat în Investigația sinelui. Mă gândisem să citez o explicație potrivită aici, când am descoperit în ea înglobat pasajul:

⁴ F.V., 34.

⁵ T., 132.

⁶ T., 63.

Se spune că întortocheatul labirint al filosofiei diverselor școli clarifică lucrurile și dezvăluie Adevărul, când de fapt el doar creează confuzie acolo unde nu e nevoie ca aceasta să existe. Pentru a înțelege orice, trebuie să existe Sinele. Sinele este evident, atunci de ce să nu rămâi ca Sine? Ce nevoie e de explicat non-sinele?

Iar despre el însuși a adăugat:

Am fost într-adevăr norocos că nu m-am îndreptat înspre aceasta (i.e, filosofie). Dacă m-aș fi ținut de ea, n-aș fi ajuns acum probabil nicăieri; însă tendințele mele inerente m-au condus direct la investigația „Cine sunt eu?” Ce noroc!⁷

⁷ T., 392.

Lumea – reală sau iluzie?

Cu toate acestea, un minim de cunoștințe teoretice este necesar ca fundament în munca practică de instruire spirituală. La Maharshi învățăturile au luat forma nondualității, în deplină concordanță cu cele ale marelui înțelept Shankara. Similitudinea nu înseamnă însă că Bhagavan a fost, cum s-ar exprima un filosof, „influențat” de Shankara, ci doar că a recunoscut în învățătura acestuia o expunere fidelă a ceea ce realizase el și a ceea ce știa din cunoaștere directă.

D.: Este învățătura lui Bhagavan identică cu cea a lui Shankara?

B.: Învățătura lui Bhagavan este o expresie a propriei sale experiențe și realizări. Alții găsesc că ea coincide cu cea a lui Sri Shankara.⁸

D.: Când *Upanișadele* afirmă că totul este Brahman, cum am putea fi noi de acord cu Shankara atunci când susține că lumea este iluzorie?

B.: Shankara a declarat de asemenea că lumea este Brahman, sau Sinele. El a obiectat doar la imaginarea Sinelui ca fiind limitat la numele și formele care constituie lumea. El a spus doar că lumea nu are nicio realitate în afara lui Brahman. Brahman, sau Sinele, este asemenea ecranului de cinema iar lumea, aidoma imaginilor proiectate pe el. Poți vedea imaginile numai atâta timp cât există ecranul. Dar când observatorul însuși devine ecranul, numai Sinele rămâne.⁹

⁸ T., 189.

⁹ D.D., p. 238.

Shankara a fost criticat pentru filosofia sa despre *Maya* (iluzie) fără ca ceea ce a vrut el să spună să fi fost înțeles. El a făcut trei afirmații: Brahman este real, universul este ireal și Brahman este universul. Nu s-a oprit la cea de-a doua. A treia afirmație le clarifică pe primele două; înseamnă că dacă universul e perceput ca separat de Brahman, acea percepție este falsă și iluzorie. Ceea ce echivalează cu a afirma că fenomenele sunt reale când sunt experimentate ca Sine și iluzorii când sunt văzute separat de Sine.¹⁰

Sinele singur există și este real. Lumea, individul și Dumnezeu sunt, aidoma apariției iluzorii a argintului în sidef, creații imaginare în Sine.¹¹ Acestea apar și dispar simultan. În realitate, Sinele singur este lumea, „Eu”-l și Dumnezeu. Tot ceea ce există este o manifestare a Supremului.¹²

D: Ce este realitatea?

B: Realitatea trebuie să fie întotdeauna reală. Nu are nume sau forme, în schimb le susține. Susține toate mărginirile, ea însăși fiind nemărginită. Nu este delimitată în niciun fel. Susține irealitățile, ea însăși fiind Reală. Este ceea ce este. Este așa cum este. Transcende vorbirea și este dincolo de orice descriere precum ființă sau non-ființă.¹³

¹⁰ R.M., p. 92.

¹¹ Așa cum se va vedea mai departe, aceasta nu implică de facto „ateism” mai mult decât citatul anterior ar implica „panteism”. De fapt, etichetele nu sunt de mare ajutor în încercarea de a înțelege ceva ce nu este un sistem filosofic, ci o bază teoretică în efortul spiritual.

¹² W., § 16.

¹³ T., 140.